SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 3, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ГРУДНЯ 1991 Ч. 229. РІК XCVIII.

УКРАЇНА ПРОГОЛОСУВАЛА ПОВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

НЮЙОРКСЬКІ ЩОДЕННИКИ ПІДТРИМУЮТЬ УКРАЇНУ

Джерзі Сити, Н. Дж. — Щоденник „Ню Йорк Таймс" з 29-го листопада вмістив на сторінці передових статтей репортаж Леона В. Сайґела з Києва, в якому передає настрої столиці України перед референдумом. Він підкреслює, що українці не бажають, щоб до назви країни додавати в англійській мові досі невідлучний родівник і є впевнений, що референдум підтвердить це, що вже було раніше проголошене — самостійність, яку ЗСА збирається скоро визнати.

З уваги на те, що економічні обставини гіршають з дня на день, українці, на думку автора, уважають, що для них краще бути самостійними ніж у зв'язку з іншими республіками, яких щораз менше хоче бути разом. Для прикладу американський журналіст подає, що ціни на харчі є куди нижчі в Україні, як у Росії, і в крамницях Києва та Львова бачиться більше харчів.

Цікавий випадок описує автор із свого перебування у Львові. Коли в одному ресторані на бажання гостей із ЗСА музика почала грати національний гимн СССР, власник ресторану, обурений, підійшов до фортепіяну та замкнув його, вияснюючи, що українці не хочуть слухати гимну того рижиму, що знищив мільйони українців. Л. Сайґел стверджує, що українці звинувачують Москву у тому, що вона ще досі тримає у своїх руках керівництво. Але неукраїнське населення України затурбоване, як пише американський журналіст, тим, що не робиться у поглядах різниці поміж режимом Москви і росіянами. Не можна забути, що одна четверта із 51 мільйонів населення України це неукраїнці.

Інший щоденник Ню Йорку „Дейлі Нюз" також вмістив з датою 29-го листопада передову статтю під промовистою назвою: „Пригадка Бушеві — визнати Україну". Передова пригадує, що 1-го грудня мав відбутися референдум в Україні. Щоденник ставить питання, на яке відразу відповідає, а саме, що реакцією Білого Дому повинно бути визнання незалежности України і негайні дипломатичні стосунки. ЗСА можуть багато скористати із такого потягнення, зокрема коли йдеться про нуклеарну зброю на терені України, яку українці рішили не передавати Росії. Отож найкращий спосіб до розброєння України — це простягнути її дружню руку.

Час, отже Бушеві, пише „Дейлі Нюз", перестати удавати, що СССР має якесь майбутнє і протягати таку політику є дуже небезпечним. „Українські політичні провідники ніколи не забудуть того, що Уряд ЗСА зробить, або не зробить, в понеділок!".

БІЛЯ 90 ВІДСОТКІВ НАСЕЛЕННЯ АПРОБУЄ ДЕРЖАВНІСТЬ

Київ (ПБ УНС, Раїса Руденко). — У неділю, 1-го грудня 1991 року народ України зробив свій вибір — проголосував за Незалежну Українську Державу. Солодка, омріяна в віках ВОЛЯ, що здавалася такою недосяжною, опинилася в руках багатостраждального українського народу, розцвівши небесно-сонячним цвітом. І здобула Україна свою ВОЛЮ не менш солодким, мирним шляхом — шляхом всенародного референдуму. Зусиллями Спілки Офіцерів України військові маневри не відбулися, їх обмежили перевіркою у частинах.

В понеділок, 2-го грудня, голова Верховної Ради України Леонід Кравчук під бурхливі оплески вітчизняних та закордонних кореспондентів заявив: „Я можу впевнено сказати, що нова Україна народилася! Народилася в спокої і в розумі, як належить народжуватися великій і розумній дитині. Сталася велика історична подія, яка, я переконакний у тому, змінить не тільки життя українського народу, а стане великою подією для всього світу".

Далі Л. Кравчук сказав, що нема в Україні такого реґіону, де б проголосували проти Акту про державну незалежність України і назвав цифри попередніх підрахунків результатів голосування в різних областях України. При цьому голова Верховної Ради України попередив, що дані ці ще будуть уточнені. Вінницька область — 90 відсотків виборців проголосували за незалежність України; Волинська — 96,3; Луганськ — 76,2; Дніпропетровське — 90; Донецьке — 80; Житомир — 90; Закарпаття — 93; Запоріжжя — 91; Івано-Франківське — 98; Київська область — 95,5; Кіровоградська — 92; Кримська Автономна республіка — 56; Львів — 88; Миколаївська область — 90; Одеська область — 86; Полтавська — 94; Рівенська область — 90; Сумська — 81; Тернопіль — 98; Харківська — 91; Херсон — 89; Хмельницький — 96; Черкаси — 97; Чернівецька область — 90; Чернігів — 91; Київ — 94; Севастопіль — 58.

На закінчення Л. Кравчук сказав, що оскільки велика подія сталася і переважна більшість населення підтвердила Акт про незалежність України, то він певен, що люди нині об'єднаються і спільно працюватимуть для наповнення цього Акту конкретними справами.

Голова Центральної Виборчої комісії годину пізніше оголосив на пресовій конференції, що, на його думку, другий тур голосування буде не потрібний, оскільки є поважні передбаченняк, що більшість виборців проголосували за Леоніда Кравчука. Проте остаточні результати референдуму та президентських виборів будуть відомі у найближчі дні.

СВІТОВА ПРЕСА ШИРОКО ІНФОРМУЄ ПРО УКРАЇНУ

Київ. — Засоби масової інформації повідомляють, що понад 90 відсотків управнених до голосування громадян України одобрили акт незалежности у спеціяльному референдумі який відбувся в неділю, 1-го грудня, спільно з вибором першого президента України.

Немає ще стовідсоткових циферних даних про вибір президента. Кореспондент телестанції Сі-Бі-Ес натомість повідомив, що перед веде Леонід Кравчук, теперішній голова Верховної Ради України, а деякі джерела навіть заявили, що він вже набрав понад 50 відсотків голосів. Ця ж станція повідомила також про передбачені висліди референдуму, а коментатор сказав, що ніхто тепер вже не повинен сумніватися яким шляхом хоте йти Україна.

„Я голосую для свого внука. Для мене ледве чи багато дечого зміниться, але для молодих буде велика майбутність у вільній, незалежній Україні", — заявила 60-річна Ірина Успенська, економіст і росіянка з походження.

В Києві Михайло Аванесов, 37-річний артист, висловив думку, що населення України житиме за якийсь час краще, бо відпаде грабунок московського „центру". Висліди надходять також з військових баз в Києві, Одесі, Дніпропетровському. Референдум в користь незалежности випав там від 80,4 до 97 відсотків. Це наглядно доказує, що також військовики підтримували незалежність, — заявив в Києві Володимир Коркодим, представник військової округи Києва. Також моряки Чорноморської фльоти в більшості голосували за незалежністю і підтримали Л. Кравчука на президента. В. Чорновіл переміг серед військовиків в Київській окрузі, отримавши 44,6 відсотків голосів.

Західня преса подала на своїх перших сторінках широкі інформації про референдум і вибори президента, а при тому згадала про великі можливості України стати скоро на „власні ноги" з огляду на природні багатства, власну харчову та іншу промисловість. Газети підкреслили, що незалежність України і її вихід з СССР правдоподібно закінчить процес існування кремлівського „центру" і Міхаїл Ґорбачов перейде в категорію „безробітних". Цю думку підтримує також новий директор Сі-Ай-Ей Роберт Гейтс, який заявив в неділю, 1-го грудня, що уряд Ґорбачова ледве чи потриває довше як два місяці.

М. Ґорбачов і Боріс Єльцин погоджуються в одному, що без України не може бути жодного Союзу. Л. Кравчук натомість підкреслив, що керівники в Москві не можуть стримати його народу до самостійности.

Газета „Ню Йорк Таймс" побіч головної інформації про вибори президента і референдуму, подала ще в числі з 2-го грудня реакцію української громади в Ню Йорку, відправу Служби Божої в церкві св. Юра і голосування громадян України в українській місії до ООН. Геннадій І. Удовенко сказав, що телефонічні дзвінки в місії не вгавають і голосувати хотіли навіть негромадяни України, американці українського походження, але він, на жаль, мусів їм в цьому відмовити.

В інформаціях сказано, що у великих центрах України, головно в Києві, Львові, Полтаві та інших не бракує ентузіязму. Остаточних вислідів голосування на президента і референдуму ще немає, але Л. Кравчук заявив, що на сході Европи народжується нова держава — Україна, яку, напевно, незабаром визнають західні країни.

В УКРАЇНІ ПРОХОДИТЬ ТРАНСФОРМАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН

Київ. — Газета „Вашінґтон Пост" надрукувала у числі з 15-го листопада довшу інформацію Христини Фріленд на тему трансформації військ міністерства внутрішніх справ в Україні, велику частину яких переводять до української національної ґвардії. Процес трансформації проходить мирно, не зважаючи на раніші напруження і зудари у Прибалтиці, на Закавказзі і в Центральній Азії.

В Україні з'єднання військ міністерства внутрішніх справ, які зараховувались до еліти у збройних силах СССР, незабаром охоронятимуть незалежну республіку. Закон у справі створення національної ґвардії був прийнятий Верховною Радою України ще 3-го листопада і рішення в цій справі було вислане урядовим шляхом до частин внутрішніх військ, які охороняють кордони України на заході.

Тоді, коли сателітні країни і деякі колишні республіки, наприклад Прибалтика, вимагають виведення совєтських військових частин, Україна, яка очікує підтвердження своєї незалежности 1-го грудня цього року, діє навпаки: вона перебирає велику частину цього війська під свою контролю і опіку. Наприклад, для вояків національної ґвардії і їхніх родин, вже почали виділяти квартири в багатьох областях України. Очевидно, не всі проблеми молода держава зможе розв'язати позитивно тим більше, що в Україні під теперішню пору стаціонує півтора мільйона вояків і є розміщена нуклеарна зброя, зокрема далекосяжні стратегічні ракети, яких теперішній уряд і Верховна Рада хочуть позбутися шляхом знищення, а не передачі Російській федерації, як цього домагається не тільки Міхаїл Ґорбачов, але також президент РСФСР Боріс Єльцин. Україна вже заявила свою готовість на створення 450-тисячної армії. Проти цієї ідеї спочатку дуже гостро виступав новий міністер оборони СССР Євгеній Шапошніков, але останньо, згідно з інформаціями міністра оборони України ген. полк. Константина Морозова, він приїхав до Києва. побачив, що самостійницького процесу в Україні завернути не можна і злагіднив своє становище. Існує натомість деякий спротив головнокомандуючих військовими округами в Україні, принайні двох, але штабові старшини з Москви були заскочені перемінами у війську стаціонованому в Україні. На касарнях повівають синьожовті прапори, на дошках оголошень висять плякати з підтримкою акту незалежности.

„Ми тепер принаймні знаємо, що нам треба обороняти суверенітет республіки", — кажуть деякі вояки. Командир полку полк. лейтенант Олександер Бобков (росіянин з походження) заявив, що М. Ґорбачов нічим і ніким не командує. „Навіть, якщо б мені прийшлося б вибрати між командою Ґорбачова і Кравчука, я виконав би наказ голови ВР України, кандидата на президента, на якого я особисто голосувати не буду з огляду на його приналежність до комуністичної мафії колись". Бобков признався, що голосуватиме за кандидатурою Вячеслава Чорновола, який є здеклярованим опонентом до комунізму і комуністичної системи.

ВІДЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОГИ РЕФЕРЕНДУМУ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. (Р. Д.). — Український Народний Дім в Ню Йорку у співпраці з Відділами УККА та УАКР запрошує українське громадянство відзначити перемогу українського народу в референдумі за самостійну незалежну Україну. Це відзначення відбудеться в середу, 4-го грудня, о год. 6-ій вечора у великій залі Українського Народного Дому. В програмі відзначення: доповідь Уляни Дячук, голови УАКРади, про зустріч української делеґації з президентом Джорджем Бушем, доповідь ред. Ігоря Длябоги, представника УККА,

В мистецькій частині виступлять солісти Роман Цимбала та Анна Бачинська із фортепіяновим супроводом Володимира Винницького. Зголошуватися на число телефону (212) 529-6287. Вступ — даток 10 дол. на потреби України.

Вшанували пам'ять героїв Базару

Базар. (ПБ УНС, Р. Руденко). — В понеділок, 18-го листопада, у містечку Базар Народицького району, Житомирської области, відбулося вшанування пам'яти 359 вояків, які 70 років тому загинули в цій місцевості, захищаючи Україну. Між селами Малі Міньки і Звіздаль 17-го листопада 1921 року кавказька дивізія Красної Армії, очолювана Котовським, захопила бійців Української Народної Республіки, а 21-го листопада їх розстріляли. Разом з вояками большевики розстріляли і їхнього командира генерала Тютюнника.

Під час вшанування священики Української Автокефальної Православної Церкви відслужили Панахиду. Представники Народного Руху України і „Меморіялу" встановили пропам'ятну плиту з іменами загиблих вояків.

На мітинґу виступили представники Руху, УРП та інших демократичних організацій, які вважають, що побудова незалежної української держави є найкращою даниною пам'яті загиблим борцям за волю України. Серед промовців були: член проводу НРУ М. Поровський, член ОУН з Америки П. Дорожинський, голова проводу київської організації СУМ Ю. Калиниченко.

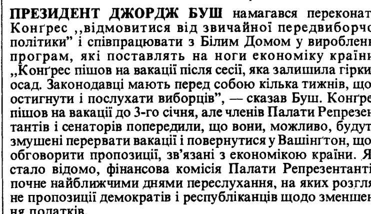
Губернатор Огайо підписав резолюцію визнання незалежности України

Коламбус, Огайо. — Екзекутивний департамент стейту Огайо інформує, що губернатор цього стейту, у якому живуть і активно працюють в різних ділянках життя чимало американців українського походження, підписав резолюцію, яка закликає мешканців стейту відзначити, після успішного референдуму в Україні у справі підтвердження акту незалежности, прийнятого Верховною Радою 24-го серпня цього року, День Української Незалежности.

В резолюції говориться: тому, що парлямент України прийняв великою більшістю голосів акт незалежности України і створення самостійної держави і тому, що чимало західніх країн вже почали приймати постанови про визнання тієї держави на передодні загального всекрайового референдуму, у якому мешканці республіки мають підтвердити прийнятий ВР акт незалежности, а стейт Огайо цінить великий вклад американців українського походження і що Україна запевняє пошанування людських й національних прав для усіх своїх громадян, а також тому, що парлямент України звернувся формально до Уряду З'єднаних Стейтів Америки визнати незалежність і нав'язати з Україною повні дипломатичні зв'язки і обмінятись дипломатичними місіями — „я Джордж В. Войновіч, губернатор стейту Огайо, оцим документом закликаю Уряд ЗСА визнати аспірації українського народу і проголошую день 1-го грудня 1991 року, днем незалежности України".

Документ підписав сам губернатор Джордж В. Войновіч і поставив печатку стейтового уряду.

Відбулося відкриття музичного сезону

Ю. Осінчук та квартет ім. Лисенка.

Ню Йорк (Г. Колесса). — Справжнім музичним святом стало в суботу, 9-го листопада, відкриття сезону 1991-92 серії „Музика в Інституті", що проходить в Українському Інституті Америки в Ню Йорку. Зійшлися сюди численні гості-шанувальники мистецтва, і незалежно від того, чи це були постійні відвідувачі, чи ті, хто прийшов сюди перший раз, всі почувалися однаково добре в старовинному затишному будинку, розташованому в одній з найгарніших дільниць міста.

Програма та виконавці відзначалися багатою різноманітністю і, не дивлячись на протяжність творів, концерт пройшов як одна прекрасна мить. Були представлені твори композиторів різних стилів та епох — Моцарт, Дворжак, Шульгофф та Лятошинський.

Вечір розпочав київський квартет ім. Лисенка виконанням Струнного Квартету Соль мажор К 387 Вольфґанґа А. Моцарта, прекрасного взірця правдиво моцартівського типу камерно-інструментального ансамблю з його витонченістю лірико - філософської емоції, розвиненим гомофонно-поліфонічним складом і цікавою гармонічною мовою. Вибором цього твору для виконання на відкритті сезону квартет ім. Лисенка приєднався до всесвітнього відзначення моцартівського року.

В складі квартету, який

(Закінчення на стор. 3)

У НЮАРКУ БУДЕ ВІДПРАВЛЕНО СОБОРНИЙ МОЛЕБЕНЬ

Нюарк. — Тут у суботу, 7-го грудня, о год. 7-ій вечора в гімнастичній залі школи св. Івана Хрестителя при Сенфорд аве. буде відправлено соборний Молебень з нагоди відновлення самостійности України. Приятелі Руху Північного Ню Джерзі, місцевих відділів УККА, УАКРади, Комітету Допомоги Дітям Чорнобиля запрошують громадянство Нюарку і околиці взяти численну участь у Молебні, щоб гідно відзначити цю історичну подію.

У СВІТІ

ЖЕРТВИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ в Сомалії і вибуху вулкану Пінатубо на Філіппінах дістануть допомогу харчами на 20 міл. дол. Допомогу буде здійснено в рамках всесвітньої харчової програми ООН. Достава до Сомалії 23,000 тонн харчів уже розпочалася. У Філіппіни надійде 2,600 тонн харчів.

ЧЛЕНИ БІЛОРУСЬКОГО народного фронту виступили з офіційною заявою. Вони нагадали, що 25-го серпня цього року на п'ятій надзвичайній сесії Верховної ради Білорусі було знято з порядку денного питання про союзний договір і проголошено суверенітет республіки Білорусь, яка будуватиме свої взаємини з сусідніми державами на принципах рівноправности. Опозиція попереджує голову Верховної Ради С. Шушкевича, що підписання будь-якого договору, який обмежує або ліквідує суверенітет республіки, буде розцінюватися як антиконституційний крок і державна зрада.

НА ЧЕСТЬ 125-РІЧЧЯ З ДНЯ народження першого президента Української Народної Республіки Михайла Грушевського 22-го листопада в київському Оперному Театрі ім. Т. Г. Шевченка відбулася урочиста сесія Верховної Ради України, а 24-го листопада, в сумний день смерти, Грушевського, у соборі св. Софії відбулася Божественна Літурґія, яку відслужили ієрархи Української Автокефальної Православної Церкви. Після Літургії відбувся хресний хід до Байкового цвинтару — до могили Михайла Грушевського, яку було посвячено.

В ЧЕТВЕР, 28-ГО ЛИСТОПАДА, в Римі почалася зустріч европейських єпископів, присвячена проблемам християнської Церкви напередодні третього тисячоліття. Відкриваючи зустріч, Папа Іван Павло II сказав: „Ми хочемо, щоб Церква залишалася наставницею людей і суспільства". На думку більшости прелатів, в часи занепаду комунізму люди переходять від згубного атеїзму до спокуси „секуляризмом", тобто схильні поклонятися не духовним, а матеріяльним вартостям.

В СЕРЕДУ, 27-ГО ЛИСТОПАДА, сотні мешканців Пномпеню увірвалися до резиденції делеґації „червоних хмерів", яка прибула для участи в засіданні Верховної національної ради, розгромили приміщення і набили керівника делеґації Кіє Самфана. Закордонні спостеріґачі висловлюють побоювання, що цей інцидент може пошкодити мироносним зусиллям ООН і навіть призвести до відновлення громадянської війни в Камбоджі.

КОЛИШНЯ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Пакістану Беназір Бгутто закликала до страйку в провінції Сінд на знак протесту проти арештів активістів Народної партії, яку вона очолює. Губернатор провінції Сінд Алі Садік заявив, що всі 318 арештованих членів партії Бхутто звинувачуються в терористичній діяльності.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ намагався переконати Конґрес „відмовитися від звичайної передвиборчої політики" і співпрацювати з Білим Домом у виробленні програм, які поставлять на ноги економіку країни. „Конґрес пішов на вакації після сесії, яка залишила гіркий осад. Законодавці мають перед собою кілька тижнів, щоб остигнути і послухати виборців", — сказав Буш. Конґрес пішов на вакації до 3-го січня, але членів Палати Репрезентантів і сенаторів попередили, що вони, можливо, будуть змушені перервати вакації і повернутися у Вашінґтон, щоб обговорити пропозиції, зв'язані з економікою країни. Як стало відомо, фінансова комісія Палати Репрезентантів почне найближчими днями переслухання, на яких розгляне пропозиції демократів і республіканців щодо зменшення податків.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА З'єднані Стейти традиційно відзначили День Подяки. У Ню Йорку на Бродвеї відбулася святкова парада, яку вже 65 років проводить одна з найбільших у світі крамниць „Мейсі". В цей день до святочного стола були запрошені тисячі бездомних і бідняків. В Еванстоні, Ілл., колишній бездомний Чарлз Нікс влаштував прийняття для бідних людей. Але найщасливішим американцем в День Подяки був Томас Сатерленд, який шість попередніх свят провів у полоні в мусульманських терористів в Ливані. Цього року на День Подяки він сидів за столом в домі своєї дочки в Берклі (Каліфорнія) і тримав на колінах чотирирічну внучку, яку побачив уперше.

НА ТЕРИТОРІЇ БАЗИ військово-морських сил ЗСА в Ґуантанамо відкрито тимчасовий табір для гаїтянських втікачів, де вже проживає коло тисячі осіб. Втікачі з Гаїті постійно прибувають. Багато з них перебувають на катерах у морі, решта — на американських військових кораблях в Ґуантанамо. Американський Уряд відмовляється надати гаїтянам статус втікачів, бо вважає, що ті залишають батьківщину з економічних причин. Самі гаїтянці твердять, що вони ні в якому разі не повернуться назад, бо „армія розправиться з ними". Американські правозахисні організації критикують намір Вашінґтону приступити до примусової депортації втікачів на Гаїті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $19.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Хронічна криза у Москві

Колишній президент Ричард Ніксон, поговоривши годину-дві з Михаїлом Ґорбачовим у Москві, схарактеризував його, як людину дуже „зручну", яка „переживе всі кризи". Протягом останніх около шість років від часу, коли став генеральним секретарем Компартії СССР, Ґорбачов переживав кілька поважних криз. Найгіршою була у квітні цього року, коли гурт його найближчих особистих і політичних приятелів, всі призначені ним на найвищі державні становища, змовилися, викликали танки на вулиці Москви та підсунули йому, Ґорбачову, на Криму документ до підпису — акт зречення від влади. Але Ґорбачов є з цієї породи осіб, які ніколи самі не зрікаються. Вернувся до влади, однак наче автоматично настала нова грізна криза: почала розлітатися імперія. „Зручність" Ґорбачова проявилася у придумуванні штудерних способів, щоб рятувати імперію. Він створив Державну Раду ніби новий керівний оорган імперії, що складається із президентів складових республік, — змінив один прикметник із назви „СССР" на „суверенних", врешті склав документ, званий союзовим договором, що його мали підписати всі членські республіки.

У минулому тижні сім з-посеред 12 залишених республік після усамостійнення трьох прибалтійських країн, відмовилися підписати предявлений їм документ, заявивши, що мусять передати його під розгляд своїм парляментам. Це тим прикріша для Ґорбачова заява, що це вже не перший текст такого союзового договору. Перший проект був такий „централістичний", що його самі автори не дали до підписування, а трохи змінили. Зрадив це міністер Панкін, тепер амбасадор у Лондоні. Широка вістка кореспондента „Ню Йорк Таймсу" з 26-го листопада пропускає найголовніше: текст того нового проекту союзового договору. Можна тільки здогадатися, що 1) текст того договору складено в Кремлі без попереднього порозуміння й узгіднення з будь-котрою республікою і 2) автори знову дбали тільки про якнайбільші і найширші права московського центру з нехтуванням аспірацій поневолених народів.

України воно не торкається, бо вона взагалі не вислала свого представника на цю нараду, та проголосивши рішення Верховної Ради про державну незалежність, вичікувала апробати того рішення референдумом 1-го грудня. Але Советський Союз ще не зник із політичної карти Европи, бо признається до участи в ньому Російська федерація на величезному просторі п'ять і півмільйона квадратових миль і з 146 мільйоновим населенням, — і погоджуються на участь у Союзі п'ять мусулманських країн плюс Білорусія. Тому, що разом із тим політичним хаосом лютує на Московщині економічна криза — не можна виключати ще різних поганих несподіванок. Такий поважний державний діяч-політик, як Едуард Шеварднадзе, грузинський патріот, який все ж погодився підтримати Ґорбачова своєю участю в його уряді, — лякається, що голод у Москві може спричинити вибух заворушень з проходом до влади лівої або правої диктатури. Можливо, що цей острах перебільшений, але він підкреслює скруту, в якій опинилася імперія з Ґорбачовим у проводі. Президент Російської федерації не дивиться так чорно на ситуацію як Шеварднадзе, бо їздив на кілька днів до Німеччини, там приймали його, як дійсного володаря імперії і він виступав з промовами у різних німецьких містах та переговорював з різними великими промислово-торговельними фірмами.

Не можна вдаватися у спекуляції на тему дальшого розвитку подій на Сході Европи. Неповажно тішитися з розвалу імперії без уваги на те, з чим цей розвал сполучений і які можуть бути його безпосередні наслідки. Було б ідеально, як би теперішня криза СССР скінчилася помилковим розподілом імперії з Єльциним чи Шеварднадзе, як лідером нового скорченого державного твору, та як би якась нова хуртовина вимінула Україну. Але побожні бажання належать до сфери ворожбитів, а не політичних коментаторів.

М. Мельник

ПРО ПРИВАТИЗАЦІЮ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

I.

Україна має чи не найбільшу кількість чорнозему на особу в світі. Та ми всі, чи майже всі, знаємо як цю землю використували колгоспи і радгоспи. Частину тих безпанських земель вони знищили хемікаліями і зробили їх неродючими, мабуть, на десятки а то й більше літ. Завдяки тому, за однією оцінкою, орна земля України зменшилась на 10 мільйонів гектарів. Така долина не стрінула, мабуть, ні одного присадибного господарства.

Позбавляючи селян землі, комуністичні ідеологи зі Сталіном на чолі думали, що за одним помахом вони і добʼються великих економічних користей, і зліквідують джерело найсильнішого політичного опору. Вони надіялись, що на великопросторних фармах у формі колгоспів а згодом і радгоспів можна буде в економічний спосіб вживати трактори і машини і таким чином підняти продуктивність фарм до рівня продуктивности Америки й Канади. Вони цілком не подумали про те, як в дійсності вигладає господарювання на безпанському полі.

Показалось, що господарювання те стало цілком безгосподарним. На цю тему списано багато сторінок в часописах, журналах і книжках, зокрема в західних країнах і тому немає потреби детально цю безгосподарність документувати. Та все ж таки варто зробити кілька завваг.

Порівняння продуктивности на безпанських і приватних землях вказує на незвичайно яскраві різниці. В Україні особисті підсобні господарства становлять біля 6 відс. сільськогосподарської землі, а виробляють біля 28 відс. сільськогосподарської продукції. Продуктивність тих „приватників" є десь біля три до чотири рази більша чим продуктивність на колгоспах і радгоспах.

Варто теж зробити пару міжнародних порівнянь. В Америці, в пересічному, одна корова дає 5,5, а в СССР 3,2 тисяч кілограмів молока. Американські фармери дістають 148 а СССР 61 кілограмів м'яса в рік на голову худоби.

Та може найбільш яскравим показником безгосподарности на безпанських полях СССР — це факт, що сільськогосподарські трактори, в пересічному, виходять з ужитку за три-чотири роки. Цифра та є просто неймовірна, та, на жаль, правдива. Бо в дійсності, хто журиться безпанськими тракторами, і з другої сторони, яка безпанська фабрика журиться тим, щоб доставити селу запасові частини?

Досвід Америки може бути цікавим для українських провідників. Тут сільське господарство відограло критичну ролю в розвитку країни. В Америці не було сільського перенаселення в роді Европи чи Азії. Робоча сила ніколи не була така дешева, як в перенаселених країнах світу. І тому у фармерів Америки була сильна економічна мотивація для механізації фарм.

Другий могутній фактор, що спричинився до швидкої механізації фарм, це існування, від самого початку, великих фарм. Вони були фінансово сильні і могли собі багато краще дозволити на закуп сільськогосподарських машин і устаткування, чим малі господарства. В дійсності, багато малих господарств не витримали конкуренції і тому концентрація великих земельних посілостей поступала швидким кроком вперед. Разом з тим поступала теж спеціялізація у вирощуванні і продукції різного роду сільськогосподарських продуктів і виробів. Внаслідок того в 1950 році тільки 16 відс. робочої сили Америки були затруднені в сільському господарстві. Під сучасну пору пропорція та є три відсотки, а в СССР в 1986 році вона була 9.5 відс., таким чином багато менше людей в Америці продукує харчі і тим самим багато більше людей займається продукцією інших виробів і послуг.

Продовження буде.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Крізь ущелину нового і старого світу

Уявім собі, що ми приїхали космічним кораблем на плянету „Х", іншої зоряної системи, з цивілізацією більш заавансованою від нашої, з велетенськими будівельними комплексами, мобільними пішоходами, пристроями для переміщування матерії в просторі, з силовими полями, які жадна сила не може проникнути, з приладами до літання, з антигравітаційним погоном, з автомобілями з соняшними рушіями, з кіборгами, цебто півмашинами та півлюдьми, з плянетним суспільством, в якому немає ні воєн, ні недуг, ні процесу старіння.

Думаю, що ми були б зашоковані тим новим світом, з його фантастичними технологічними досягненнями, що зуміють повністю розв'язати усі наші земські проблеми та недоліки.

А тепер, уявім собі реакцію наших предків, скажімо, з-перед 300 років, якщо б вони мали змогу встати з гробу та подивитися на наш сьогоднішний світ, сповнений таких технічних див, як залізниця, літак, автомобіль, радіо, телебачення, телефон, стереофонічний апарат, фотографічна камера, кольоровий, звуковий фільми та відеокамера. Думаю, що вони були б більше зашоковані, як ми на гіпотечній плянеті „Х". Наш сучасний світ був би для наших предків такий неймовірний і незрозумілий, що діяли б з них хрестилися б, мов перед нечистою силою.

Але ми всі живемо серед усих тих технологічних чудес і навіть не звертаємо на них увагу. Те все для нас, речі буденні та самозрозумілі. Ми нарікаємо на важкі часи, але не усвідомлюємо собі цього, що ми в порівнянні з нашими предками з-перед 300, чи навіть 200 років, живемо, як справжні королі, у кожному відношенні. Згадати б хоч би такий геніяльний винахід, як електрична жарівка, сторіччя народження якої ми відзначали минулого року, та яку „запалюємо" за притором чи покрутом електричного вимикача. В порівнянні з восковою свічею, що коптить та затруює повітря двоокисом вуглецю, жарівка це фантастичне досягнення людського ума, з якого користають не тільки вибрані багаті, але кожний мешканець індустріяльно розвинутих країн. В давніх часах, коли не були ще відомі печі з димарями, королі та їхня родина таки добре мерзли в недостатньо опалених кімнатах, устаткованих великими кам'яними ватранами. Сьогодні майже кожний американський чи канадський робітник має, не тільки власний дім, але й власне центральне огрівання, часто-густо з повітрохолодженням, в якому мій технологічний чародій, що його популярно називаємо термостатом, регулює температуру кімнат автоматично, до цієї висоти, до якої наставив його власник дому.

У давньому світі, рушійною силою його технології була сила людських і тваринних м'язів, а мірою добробуту його мешканців кількість невільників, прикріплених до господарства. Один з них розводив вогонь, другий (чи друга) займався кухованням, третій рубав дрова, четвертий носив воду з криниці, а ще інший забавляв родину грою на якомусь інструменті.

Сьогодні найбідніший робітник в індустріяльно розвинутому світі має щонайменше кілька сотень електричних та механічних невільників у виді електричного світла, біжучої теплої та холодної води, газової чи електричної печі, радіо, телевізії, автоматичного огрівання та охолодження то що, яких до речі треба було ані харчувати, ані одягати, ані забезпечувати „дахом над головою". Крім цього, вони були до послуг людини, кожної хвилини, виконуючи доручені їм праці швидко, справно, чесно та гідно довір'я, а найважливіше, незвичайно дешево. Таких невільників не мали ні давні королі, ні найбільші багатії світу. Їх мають сьогодні мешканці нашої доби, без уваги на їхне походження, багатство та соціяльне становище.

Виявляється, що найбільшою рушійною силою в світі є людський ум, який запряг сили природи до колісниці наших потреб та своїми технічними досягненнями збудував новий світ, у якому людина, не зважаючи на часті нарікання на технологію та її втручання в її особисте життя, втішається вигодами та життєвим стандартом, про який навіть не могли мріяти наші предки.

За володіння славного, французького короля Людвика XIV, збудовано на передмісті Парижу, величаву палату Версаль, що була протягом багатьох років зразком палатного будівництва в цілій Европі, а її розкішна обстанова, зразком смаку та вершком розгратности. Але бракувало в тій палаті однієї речі — „туалет". Тому, в часі балів, головно в перенах між мод

(Закінчення на стор. 4)

Степан Яворський

СТАВЛЕННЯ КАНАДСЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРІВ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

Минулого місяця совєтське Інформаційне Бюро Конгресу Українців Канади розіслало звернення до всіх членів федерального парляменту з запитанням чи вони будуть підтримувати визнання Канадою незалежности України і встановлення дипломатичних відносин з урядом України, якщо вислід референдуму 1-го грудня буде позитивним.

Відгук на це звернення був відносно успішний. Дотепер отримано 700 відповідей від членів парляменту і чотири відповіді від сенаторів. Цікавим є те, що члени Нової демократичної партії на сто процентів (44 депутати) відповіли позитивно. Зате з Консервативної партії лише 18 членів відповіли позитивно, а Ліберальної лише вісім. Ні один член так званого Бльоку Кебека (який є дев'ять) не відповів на звернення. Серед фанкомовних членів Консервативної і Ліберальної партій не було ні одного позитивного відгуку. Що правда, деякі члени Палати Громад були останніми тижнями поза Оттавою і їхні відповіді ще можуть надійти. Вище наведені числа тих, що відповіли на звернення дають можливість поробити деякі висновки.

Нова Демократична (Соціялістична) партія дотепер не втішалася великою популярністю серед канадських українців. Однак, вона, від самого початку ґорбачовської перебудови, принципово обстоювала право народів Совєтського Союзу на самовизначення, а один з їхніх передових депутатів, **Свен Робінсон, став дійсним захисником українських інтересів у парляменті.**

Наставлення Консервативної партії покищо відзначається обережністю. Хоч серед поодиноких членів цієї партії в парляменті, як і в уряді, є дійсні прихильники української незалежности, сам прем'єр-міністер Малруні і головні члени його кабінету займають вичікуюче становище.

Становище Ліберальної партії, опубліковане в спеціяльному документі з 15-го жовтня, назагал підтримує встановлення тісних зв'язків між Канадою і Україною. Серед рекомендацій в цьому документі, у відділі про політичну стабільність, Ліберальна партія рекомендує: „Канада повинна респектувати свобідно виявлену волю українців, в рамках демократичних принципів, із зобов'язанням не вживати насильства і забезпечити права меншостей, як і права індивідуальних осіб". Одночасно, в цьому документі є рекомендація, щоб Канада підтримувала альянс Ґорбачова — Єльцина, на якому спочиває успіх нового уряду.

Брак позитивного відгуку з боку квебекських сепаратистів, як також з боку франкомовних федералістів, є може і корисним елементом для української справи. Як знаємо, багато канадців, включно з великою частиною преси, безпідставно пов'язують проблеми України з проблемами провінції Квебек. З тієї причини, ентузіястична підтримка українських аспірацій квебекськими політиками була б, мабуть, інтерпретована англомовними канадцями негативно.

Слаба реакція канадських сенаторів нікого не дивує, бо сенат рідко коли проявляє активність й ініціятиву.

* * *

В середу, 20-го листопада, з ініціятиви міністерства закордонних справ, відбулася зустріч представників Конґресу Українців Канади (д-р Дмитро Ціпівник, Ігор Бардин, Богдан Онищук, Марія Шкамбара, Ліда Шулякевич і Андрій Глуховецький) з міністром Барбарою МекДугал і її дорадниками — Дейвидом Райтом, асистентом віцеміністра закордонних справ, і Скотом Малліном, пресовим секретарем.

Причиною зустрічі було бажання міністра МекДугал передискутувати з представниками КУК становище канадського уряду до теперішньої ситуації в Україні, а особливо відносно реакції канадського уряду на результати референдуму в Україні. Б. МекДугал приготовляє документ для кабінету міністрів, в якому вона рекомендуватиме, яке становище канадський уряд повинен зайняти після референдуму в Україні. Вона дала до зрозуміння, що на випадок позитивних результатів референдуму Канада буде схильна визнати незалежність України, хоч вона відмовилася сказати, як скоро після референдуму це станеться.

Б. МекДугал також сказала, що канадський парлямент вишле трьох обсерваторів, по одному від кожної головної партії, які слідкуватимуть за процесом перевидання референдуму.

* * *

У вівторок, 19-го листопада, в приміщенні Духовної Семінарії св. Духа в Оттаві була виставка зразків українських грошей, які були виготовлені на замовлення канадської банкнотової компанії двома художниками з Києва, Василем Лопатою і Борисом Максимовим.

Проектовані українські банкноти, вартости від одної до двісті гривень, мають портрети св. Володимира, Тараса Шевченка, Іва на Франка, Лесі Українки і Михайла Грушевського. Зразки виглядатимуть привабливо і естетично і, назагал, подобались численній публіці, яка цю виставку відвідала. Крім зразків українських грошей художники виставили також й інші зразки своєї творчости.

Ярослав Климовський

„РОГАТИНСЬКА ЗЕМЛЯ"

Збірник історично-мемуарних, етнографічних і побутових матеріялів, НТШ, Український Архів, том 50, Комісія Реґіональних Дослідів і Публікацій, головний редактор — Уляна Любович.

Центральний Комітет „Рогатинщина" може почванитись виданням знаменито зредагованої книги розміром 7¼ х 10¼ інчів з цінними знімками та заставками на 998 сторінок. Якщоб у книзі ще дорахувати виказ ілюстрацій, було б рівно 1000 сторінок.

Герб Рогатина, згладно побільшену печатку міста, виконала Марта Петрович-Винницька, ініціяли — Ольга Кіндзерява-Пастухів. Відкриваючи книгу, на відворотній стороні обкладинки, звернете увагу на карту України, що її виконав д-р Роман Дражньовський. У його виконанні є і карта Рогатинщини, яка замикає книгу. Проходимо зміст книги. Там же крім загальної частини, товариств, організацій, місцевостей, економії — історичні нариси, культура, освіта, мистецтво, спогади. Матеріял у книзі, як бачимо, незвичайно цікавий не тільки для тих, що свого часу жили в Рогатинщині й тепер живуть у ній, але і для книголюбів.

У частині „Історичні нариси" з великим зацікавленням читаємо дві статті — одну Євгена Крамара, другу д-ра О. Кравченюка про Роксоляну. Читаючи статтю Євгена Крамара, довідуємося, що траплялись автори розвідок про Роксоляну, що вважали її литовкою, певно тому, що Роксоляна родилась на території, яка була свого часу під пануванням польсько-литовської держави, інші чомусь вважали Роксоляну італійкою, а ще інші француженкою.

Кілька років тому „Вядомосьці літерацке" подали, що Роксоляна була полькою. Треба дивуватися, що редактори здавалося б авторитетного тижневика не взяли до уваги, що Роксоляна, Настя Лісовська, як дочка українського священика, в ніякому разі не могла бути полькою. До речі поляки — майстри від присвоювання чужих славних особистостей, от хоча б узяти Шопена, навіть нашого Никифора з Криниці, присвоюють собі примітивного маляра. Автор фальшиво поданої нотатки, не потрудився, щоб заглянути до Лексикону ПВН (Паньствового Видавництва Наукового), а там на 1,005 сторінці, з середущій колонці знайдемо би: „Роксоляна 1505-61, жона тур. султана Сулеймана II, українка, порвана в ясир, вивєрала вплив на жонди".

Образ Роксоляни введено в ряді чужомовних літературних творів, із наших згадаємо тільки роман П. Загребельного та „Роксоляну", оперу Д. Січинського. Чимало архітектурних пам'яток у пошану Роксоляни можна побачити в Стамбулі та його околиці. Її ім'я довго житиме не тільки в Туреччині і поза нею, але серед нас у першу чергу.

У цій частині книги загострює нашу увагу „Настася Чагрівна" пера д-ра Святомира Фостуна. Ця розмірно невелика, та незвичайно цікавого змісту стаття розкриває приватне життя князя Ярослава Осмомисла з його невдалим подружжям, що в його наслідках призвело до палатної революції бояр, якій сприяв народ. Причиною революції був любовний зв'язок князя з Настасею Чагрівною, який довів її до трагічної смерти. Її спалено на вогнищі, а посілість родини Чагрів, дім із забудуваннями юрба розграбила та вщент зруйнувала. Князь до кінця життя не міг забути своєї улюбленої Настасі. Розвинувши цей нарис, напруженістю сюжетної лінії, можна створити сценарій для феноменальної фільмової картини або послужити темою для знаменитого театрального спектаклю, тим більше, що сюжет заскакує нас уже при самому читанні тексту, а він сам по собі для нас „терра інкоґніта", бо в підручниках історії цього немає і ми цього в школі не вивчали.

У книзі ще багато інших незвичайно цікавих змістом статтей, у яких багато складних прямо сценічних ситуацій чи фільмових кадрів.

Очевидно, що в продовженні обговорення „Рогатинської землі" не подаватимемо змісту кожної статті, бо це не міститься в понятті відгуку, тож обмежимось до поданого самого змісту книги, наголошуючи тільки особливі місця деяких текстів.

У цій частині ще з великою цікавістю читаємо про селянського вождя Муху та нарис історії „Українських Січових Стрільців" Миколи Угрина-Безгрішного. Згадуючи УСС-ів, коли я вступив до театру 1931 року, моя перша кватира, як у театрі говорили, була власне в колишніх усусусів у Рогатині — голова сім'ї Василь Ратич, гімназійний учитель „Рідної Школи", його дружина Ганна, перед одруженням знана, як Ганна Дмитерко. Інколи, пригадуючи собі театральні мандри, з приємністю згадую Рогатин, у якому український театр завжди втішався добрим успіхом.

У книзі 130 позицій, що складаються на зміст „Рогатинської землі", розпростертий на чотири сторінки друку. Перелічувати докладно всі статті, нариси, есеї, спогади, не мало б змислу, та все ж назву декілька позицій: „Руїна церков у Рогатинщині", „Пласт у підпіллі" Юліяна Каменецького, „Пацифікація села Конюшки", „Ще не вмерла" в Березі Картузькій о. д-ра Юрія Герича, „Кулебська трагедія" Івана Падика. Не без того, що в дальшому ході писання, ще згадаю деякі тексти. На кожний спосіб усі автори показали хист свого пера. Деякі з них писали також із почуттям гумору, як наприклад Омелян Стрийський, розповідаючи про свою адвокатську практику в Рогатині.

*
* *

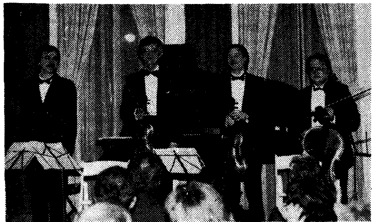
Територіяльний обшир Рогатинщини вже був залюднений у дуже сиву давнину, свідченням чого є знахідки крем'яного знаряддя в багатьох місцевостях рогатинського обширу. Час приблизно 25,000 років тому. Над рікою Наравкою є сліди верхньопалеолітичної стоянки тобто місця поселення людей. Польодовикового походження є „Чортова гора", „Шоковиця", „Язвини", „Касова гора". В селі Кококолин знайдено предмети з часів бронзової доби 3,800 років тому. У селах Тенетники і Серчики є залишки комарівської культури 1500-1200 років до Христа. В селі Липиця Горішня 200 років до Христа — 300 років по Христі є великі стоянки окремої культури, що дістала назву липицької культури. Знайдені срібні римські монети під час оранки в Серчиках Горішніх у 1865 році, вказують, що мешканці рогатинської землі вже в II сторіччі по Христі вели торгівлю з римськими купцями. Доказом як давньою є рогатинська земля, є знайдений кістяк мамута в селі Висла.

Дати постання Рогатина докладно не можна визначити. Його передісторія щоправда дуже давня, бо на місці сьогоднішнього Рогатина якась оселя вже існувала коло IV сторіччя по Христі. Перша конкретна згадка про Рогатин закріплена в документі Папи Боніфатія IX з датою 15-го травня 1390 року. Цієї дати, тобто 1390 року Рогатин уже був „оппідум". Існує версія, що в місці, де постав Рогатин було перехрестя, на якому відбувалася торгівля рогатою худобою, від цього назва Рогатин. Більш правдоподібно, що на ґрунтах села Пилипівці існував уже раньше замок Рогатин, а згідно документу Волчка Преслужича від 1415 р. селу Пилипівці надано назву Рогатин і заселено його за магдебурзьким правом (гляди „Герби і печатки" ст. 9). У цій статті описано герб-печатку міста, вибиту на чорному воску. В серединій частині є ріг оленя з сімома розсохами (ріжками), а біля нього латинська буква „R". З бігом часу герб міста дещо змінявся, за цісаря Франца 1796 року довкола гербу додано написи: Sigillum Municipii Rohatyn. Про походження й історію Рогатина від найдавніших часів по часи після Першої світової війни дуже широко на підставі джерел написав д-р Осип Кравченюк на початку книги (34 сторінки і 5 сторінок приміток, друкованих петитом).

(Закінчення на стор. 4)

Відбулося...

(Закінчення зі стор. 1)

Після виконання Квартету А. Дворжака (зліва): Т. Гриньків, О. Криса, П. Нюбауер та С. Багратуні.

(фото: Г. Колесса)

тепер відзначає своє сорокріччя є: Анатолій Баженов (перша скрипка), Аркадій Винокуров (друга скрипка), Юрій Холодов (віоля) та Віктор Гайдук (віольончеля).

З цікавістю сприйняла публіка „Український" квінтет, тв. 42 Бориса Лятошинського у виконанні відомої українсько-американської піяністки Юліяни Осінчук та членів вищеназваного квартету. Епічний за характером твір наскрізь просякнений мелодикою українського фольклору. Притаманний творчості композитора конфліктно-драматичний аспект з повною силою відобразився у цьому квінтеті, оригінальний спосіб гармонічного перетворення вніс нові осмислення знаної мелодики, змінивши притому її забарвлення, а кольористична політональність поєдналася з драматизмом, чи навпаки, меланхолійністю. Завдяки глибині та маштабності концепції гра Ю. Осінчук стала домінуючим елементом квінтету.

В інший світ перенесла слухачів музика чеського композитора Ервіна Шульгоффа. Його дует для скрипки та віольончелі виконали скрипаль міжнародної слави Олег Криса та талановитий вірменський віольончеліст Сурен Багратуні. В „Дуеті" композитор сміло поєднує елементи імпресіонізму, експресіонізму і навіть джазу, вплітаючи в музичну тканину барвисті елементи фольклору. Твір був виконаний з великою майстерністю і проникненням в стилеві особливості індивідуального творчого почерку Шульгоффа.

Мажорним акордом багатої музичної палітри вечора стало виконання Фортепіянного Квартету Антоніна Дворжака Мі-бемоль мажор, тв. 87. Чисто слов'янська широта, розмах цієї музики та її теплий ліризм полонили і емоційно наповнили серця присутніх. Високомистецький рівень інтерпретації захопив слухачів — адже виконавцями були мистці міжнародної слави Олег Криса, Пол Нюбауер Сурен Багратуні і Тома Гриньків.

Спрагнена таких концертів публіка після літньої перерви з приємністю повернулася до гостинних приміщень Інституту. Камерність залі, а також традиція післяконцертових зустрічей дають можливість живого спілкування з музикою та безпосереднього контакту з виконавцями. Концертна серія „Музика в Інституті" стала вже доброю традицією; цьогорічна ж програма особливо приваблює своєю різнородністю.

Музичний сезон УІА відкрив коротким теплим словом його Президент Володимир Баранецький.

Відзначення Листопадових Роковин у Клівленді

За старанням Українських Злучених Організацій Клівленду, в неділю, 3-го листопада ц. р., відбулося святочне відзначення 73-тіх роковин Листопадового Зриву і 47-ої річниці смерти Великого Митрополита Андрея Шептицького.

Цього дня, о год. 3:30 по полудні, в соборі св. Йосафата в Пармі, відбувся Соборний Молебень у наміренні українського народу. Молебень відправляли: о. шамб. Михайло Ревтюк, о. шамб. Лев Тимків, о. Богдан Крупка, о. Андрій Гановський і о. Стефан Зарічний. Змістовну проповідь виголосив о. А. Гановський. Він підкреслив значення Листопадового Чину і діяльности Митрополита А. Шептицького для скріплення національної свідомости і релігійного духа народу, і той великий вплив, який вони мали на знаменні події двох останніх років в Україні.

Після Молебня відбулася святочна академія, в залі імені Митрополита А. Шептицького. Академію відкрив голова УЗО мгр В. Ліщинецький. Він представив Стефанію Шабатуру, та привітав присутних на залі гостей з України, серед них, зокрема, Січового Стрільця Івана Палку. Програмою проводив імпрезовий референт УЗО Павло Присяжний.

У концертовій частині академії студентка Рената Кость деклямувала вірш, присвячений Незнаному воякові. Бандуристки Ірина і Люба Завадівські заспівали кілька стрілецьких пісень, при супроводі бандур. Пісню „Гей у лузі червона калина", яка в Україні тепер стала другим національним гімном, разом з бандуристками співали усі присутні. В першій частині свого виступу бандуристки заспівали пісні: „Як ви умирали" і „В'язанку стрілецьких пісень", а в другій — „Засумуй, трембіто" і „Машерують добровольці".

Святочне слово виголосила гостя з України Стефанія Шабатура. Вона сказала, що 1918-ий рік — це унікальний рік в історії України. Це рік, у якому, Четвертим Універсалом, проголошеного створення Української Народньої Республіки, рік Листопадового Зриву і проголошення Західньої Української Народньої Республіки. Як наслідок тих двох Актів, вже 22-го січня 1919 року наступило об'єднання всіх українських земель в одну Соборну Незалежну Державу українського народу.

Стефанія Шабатура (посередині) з сестрами Любою (зліва) і Іриною Завадівськими.

Визвольні змагання закінчилися трагічно для України. Настали довгі роки жорстокого поневолення. Словами, повними відчутого болю, С. Шабатура описала роки жорстокого московсько-большевицького панування, невпинного кривавого терору, винищування субстанції українського народу — його інтелігенції і верстви самостійного селянства, пограбування і руйнування культурних пам'яток, церков, спалення бібліотек, музеїв, фальшування історії, нищення українського шкільництва, спотворювання і понижування української мови, брутальної русифікації, економічного пограбування і поневолення, арештів, розстрілів, кацетів, заслання, тюрем і „психушок", провокацій, доношуства, нацьковування брата на брата. У висліді запанував страх, відступництво, упокорення і бажання за всяку ціну якось вижити. Україну доведено до повної національної, культурної, духовної, господарської і екологічної катастрофи. Сьогодні на наш чудовий край посіяно смертоносний Чорнобиль і Україна знову стала зоною великої трагедії. Віримо, що ця трагедія була одним із чинників, що розбудили приспані, збайдужілі душі всіх уярмлених народів. Тепер вони оживають і скидають пута довготривалого поневолення.

Україна також знайшла в собі силу піднятися з руїни і заявити на весь світ, що ми є народ, що маємо свою довговікову історію, культуру і цивілізацію. І що, як рівноправні, хочемо жити в любові і згоді з усіми народами.

У надзвичайно складних і трудних умовах відбувається відродження у всіх ділянках духовного і господарського життя народу. Верховна Рада проголосила Акт про державну незалежність України. Наші молитви і пам'ять про незлічимі жертви протягом століть скріплюють надію, що Україна витримає і цей останній іспит — референдум.

Перше Листопада — це для нас також день пам'яті великого Митрополита, Слуги Божого Андрея Шептицького, цього велетня духу і змагань за єдність церкви і за державність нашого народу.

Після закінчення Листопадової Академії відбулася зустріч Стефанії Шабатури з громадянством. Стефанія Шабатура — колишній політичний в'язень, організатор і голова Марійського Товариства, член обласної Ради у Львові. На початку свого виступу вона підкреслила і розповіла про ролю і долю української творчої інтелігенції у боротьбі за збереження духовности українського народу в часи терору, а також про її провідну ролю у змаганнях за найновіше відродження України в тепершній час, після занепаду комуністичного режиму.

У змаганнях визнання і легалізацію Української Католицької Церкви активну участь брало Марійське Товариство. Воно взяло участь в організації багатотисячних демонстрацій, ініціювало Молебні, в тому числі й перший Молебень в наміренні українського народу, 22-го січня 1988 року. Марійське Товариство започаткувало і організувало для молоді свята св. Миколая. Тепер Марійське Товариство займається допомогою сиротам, самітним, старим і немічним, убогим і багатодітним родинам, а також тим, які повернулися із заслання, але з різних причин не змогли включитися у форми існуючої ще системи і потребують помочі. Велику допомогу Марійське Товариство одержало від католицької організації з Німеччини — Мальтійської Служби Допомоги. Це уможливило поширити доброчинну діяльність. Відкрито кухню, яка щоденно видає до 500 обідів для бідних людей. Налагоджується доставка до мешкань харчів і продуктів хворим і калікам, що не можуть виходити з хати. До цієї праці залучують молодь. З ініціятиви Товариства відроджується також свято Матері. Звернено велику увагу на дитячі будинки, сиротинці, де заінційовано хрещення дітей.

У Червонограді (Кристинополі) у сиротинці й інтернаті для старших дітей хрещення переводили отці Василіяни. Хресними батьками були члени Лікарського і Марійського Товариств. Цього року діти провели літні вакації із своїми хресними батьками. Допомога з Німеччини не буде довготривалою. Товариство має надію, що наші добрі люди і різні місцеві організації посприяють і можна буде продовжувати цю допомогову працю. Стефанія Шабатура відкрила окреме конто у Кредитівці „Самопоміч" в Ню Йорку. Вона просить усіх, хто бажає допомогти, продовжувати харитативну діяльність, свої пожертви вплачувати на це конто.

На закінчення мгр В. Ліщинецький подякував Стефанії Шабатурі за подані нею інформації. Вона перша звернула нашу увагу на допомогову діяльність, так важливу в процесі Відродження України.

Адам Вовк

Чикаґо в поклоні св. п. С. Бандері

Як у минулому, так і цього року громада в Чикаґо прибула вечором 15-го жовтня ц. р. до собору свв. Володимира і Ольги, щоб спільно помолитись за спокій душі св. п. провідника Степана Бандери, який зигнув у Мюнхені 15-го жовтня 1959 року від руки московського агента. Не дивлячись на будний день та пізню годину, собор заповнився чисельною нашою громадою, серед якої бачили ми представників наших військових, політичних, суспільно-громадських та молодіжних організацій із своїми прапорами.

До спільної соборної Панахиди стали чотири отці з дияконом, у проводі о. митрата Маріяна Бутринського. Співає чоловічий хор парафії свв. Володимира і Ольги і його тужливі мелодії, здавалось, летіли у небесні простори, благаючи Всевишнього ласки для душі провідника та тих, що йшли його слідами, віддаючи своє життя на вівтар Батьківщини, та щоб був ласкавий для нашої Батьківщини у сьогоднішні критичні дні її історії.

Отець митрат М. Бутринський виголосив проповідь, переплітаючи мотиви релігійні з національними. Подаючи життєвий шлях С. Бандери і його родини, підкреслив велику його самопосвяту. Закликав всіх присутніх до єдности, яка дуже потрібна у цю жорстоку добу.

Молитви закінчено піснею „Боже великий, Творче всесильний" та маршем „Святий Боже".

Після церковних відправ в домівці СУМ заходом 8-го Відділу ООЧСУ відбулись жалібні святочні сходини, де бачили ми майже всіх тих, що були присутніми на молінням у церкві. Жалібний вечір відкрив голова ООЧСУ Ярослав Загородний. Сама програма була скромною, але змістовною. Почалась вона з того, що Юлія Хім'як-Баялцалієва деклямувала „Степан Бандера" авторства Леоніда Полтави. Несподіванкою був виступ двох юначок, учениць середньої школи, Стефи Гаст та Христі Яцків. Христя вела фортепіяновий супровід для Стефи Гаст, яка відспівала „Два кольори", слова Д. Павличка, муз. О. Білаша, та „Лебеді материнства", слова В. Симоненка, муз. А. Пашкевича. Обидві юначки показались направду талановитими у своєму ділі. Коли будуть над собою працювати, то наше місто буде скоро мати дві многонадійні мистецькі зірки.

Доповідь із присвятою для провідника віднитав д-р Мирослав Харкевич, співучасник боротьби за українську справу під проводом св. п. Бандери. Свою доповідь почав він короткими сильветками Гетьмана Івана Мазепи та Отамана Симона Петлюри, ідеї яких та боротьба проти Москви були такими небезпечними, що і не дивно, що весь пізніший період боротьби за державність України Москва прозвала „мазепинщиною" та „петлюрівщиною". Те саме робить Москва і сьогодні, весь змаг нашого народу за свою незалежність називаючи „бандерівщиною". У своїй доповіді прелеґент дав ясну сильветку провідника ОУН від його наймолодших літ аж до дня трагічної смерти. Вихований у релігійному дусі в домі батька-священика, С. Бандера горів найвищою любов'ю до свого народу і був приготований на те, що йому доведеться віддати життя за батьківщину. Вірив він у незнищимість української нації і за цю ідею згинув трагічною смертю від підступного ворога.

Відзначаючи болючі 32 роковини смерти провідника, що за словами поета Богдана Нижанківського „поляг, щоб не згоряючи горіти", доповідач закликав згадати батька Степана, отця Андрія Бандеру, великого патріота, пароха села Угринова Старого, послa до західньо-українського парляменту, матір-страдницю Мирославу, героїбратів Олексу і Василя, замордованих в осьвенцівському концтаборі, дружину цькованy окупантами, сина Андрія і дочку Наталку, що одідичили батьківську славу, а з нею море горя. Закликав згадати його наймолодшу сестру Оксану, що ось недавно повернулась на Україну після 37-літньої сибірської тюрми, та всіх тих наших друзів, з котрими ми колись жили, працювали, творили національну революцію та котрі так само, як провідник С. Бандера, віддали своє життя за Україну.

Вечір цей закінчено нашим славнем. Присутні розходились по домівках із вірою, що події, які відбуваються сьогодні в Україні, напевно приспішать очікуваний золотий день волі України.

Л. І. Б.

Почесні докторати діячам діяспори

Минулого місяця шість професорів та громадських активістів з Америки дістали почесні докторати від Київського політехнічного інституту (КПІ). Цей університет, що уважається за один із найкращих в Европі з ділянки інженерії, з вдячністю відзначив кількох осіб за допомогу йому та цілій Україні.

Серед відзначених є: проф. Зірка Воронка, спеціяліст викладання англійської мови, як другої набутої мови. Вона віддає всі свої відпустки з університету в Ню Джерзі, щоб бути в Києві, де вона не тільки веде інтенсивні курси кожного дня, але й зорганізувала при КПІ школу англійської мови, ввела методологію, закупила (за свої фонди) підручники таавдіокасети.

Проф. Роман Воронка тепер цілий семестер викладає математику в КПІ; він відомий в Україні, як той, що привіз і розповсюдив сотки комп'ютерних систем для шкіл та різних установ. Він голова Товариства української мови в Америці, та член координаційного комітету допомоги Україні.

Проф. Тарас Гунчак, основник Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля та фонду Руху в Америці, редактор журналу „Сучасність" тепер цілий семестер викладає в КПІ та в Київському університеті.

Д-р Карло Зайнінгер, науковець і дослідник із Принстону, директор і представник в Америці німецької фірми Сіменс, відомий зі своєї допомоги різнородним українським інституціям (зокрема Українському Музеєві в Ню Йорку), тепер співпрацює із КПІ, щоб розпрацювати систему наукового обміну та спільних проектів із провідними західніми інституціями.

Осип Мороз, провідний активіст Товариства Українських Інженерів в Америці, співорганізатор спільних наукових конференцій, опрацьовує плян системи підготовки спеціялістів та плянування діяльности інституцій, зокрема для КПІ.

Лютеранський пастор Ярослав Шепелявець відомий із жертвенности (своєї і своєї інституції) та посвяти, щоб допомогти Україні, головно медичною допомогою потерпілим від Чорнобиля, розповсюджен ням понад мільйона Біблій, 100,000 дол. на читанки і букварі, та 120 комп'ютерних систем.

КЕРІВНИК ТИМЧАСОВОГО кабінету міністрів Гаїті Жан-Жак Гонорат заявив, що вибори президента країни відбудуться 5-го січня 1992 року. Спостерігачі висловлюють думку, що рішимість тимчасового уряду вибрати нового президента, не зважаючи на ембарго Організації американських держав на торгівлю з Гаїті, пов'язана з доставою 80,000 барилок нафти і 30,000 барилок бензини, які дозволяють країні протриматися ще два тижні. Нафта і бензина були доставлені на острів танкетом під ліберійським прапором.

ЯК ПОВІДОМЛЯЮТЬ ГАЗЕТИ, рівень безробіття у Ню Йорку зріс за жовтень на 25,000 осіб і становить 8,5 відсотка. У вересні рівень безробіття в місті становив 7,7 відсотка. Найвищий рівень безробіття у Бронксі (10 відс.), найнижчий (7,1 відс.) в Манґеттені. Загальна кількість безробітних в Ню Йорку становить за офіційними даними 279,000 осіб.

Вшановуючи пам'ять

бл. п. Марії Сумик з Криницьких

100 дол. на УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ в Ню Йорку

складають

Григорій і Тереса БОЖИКИ

З глибоким жалем повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що 30-го листопада 1991 р. відійшов у вічність на 82-му році життя

наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. інж.

РОМАН ЯРИМОВИЧ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися:

ПАНАХИДА 1-го грудня 1991 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку і в заведенні Астон Басаджік в Гантері, Н. Й. 2-го грудня о год. 5-ій по пол.

ПОХОРОН 3-го грудня 1991 р. о год. 10-ій ранку з церкви св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й. на цвинтар в Elka Park.

Про молитви за душу покійного Романа просять:

ДАРІЯ — дружина

ЮРІЙ, МАРІЙКА, ПАВЛО, ХРИСТЯ — син з родиною

МАРУСЯ, КЕВИН, КЕВИН, МАТЕЙ — донька з родиною

ІРКА, НЕЛСОН, АНГЕЛИНКА, МИХАСЯ — донька з родиною

Перша проща до Люрду з вільної України 1991 року

Паломники з вільної України на прощі в Люрді. 1991 рік.

Гарне жниво цього літа зародила нива: на арену цього світа в дух бадьорости одіта вийшла Україна. В колі Націй Об'єднаних місце вже займає, синьожовтий прапор рідний, слави та пошани гідний, високо тримає!

Між тими українцями, що вийшли на арену вільного світу з рідних земель України, треба зачислити також першу Прощу до Люрду.

Ще 10-го вересня цього року телефонував до мене наш Преосвященний Кир Михаїл Гринчишин з Парижу: „Отче Прийма, за пару днів мають приїхати до Люрду на прощу 370 паломників, прошу ними зайнятися!". Вістка справді дуже потішаюча, однак не легка до виконання. У таких важливих обставинах я все віддаю в руки „скорій на поміч Пречистій Діві Марії". Поїхав до Оселі св. Петра, що знаходиться недалеко від Люрду, полагодив усю справу, що увінчалась успіхом.

Дирекція Оселі призначила для наших українців місця, що були зарезервовані для паломників з Югославії, які через громадянську війну не змогли приїхати. Прийшов день 16-го вересня, я замовив для паломників обід, в міжчасі дістаю вістку, що Преосвященний Владика Іриней Білик ЧСВВ та частина паломників мусять скоро вертатись на Україну, до Люрду приїде лишень 195 осіб.

В обідню пору до мене дзвонять: де є наші паломники, обід на них уже чекає. Я просив, щоб цей обід залишили до вечері, бо дізнався, що один автобус в дорозі зазнав ушкодження. Вечером знову мене запитують: де ж ваші українці? Перший автобус з гістьми приїхав пізно вночі, була година 11:30, згодом приїхали ще три автобуси, я їх розмістив в Оселі св. Петра — окремо жінок, окремо чоловіків. П'ятий автобус приїхав аж коло години першої після півночі, це був той, що мав пригоду. Причина спізнення — брак грошей. Наші паломники не мали чим оплачувати автостраду, тому їхали бічними дорогами, та ще мали зупинку з технічних причин. Слава Богу, що всі живі, здорові. Всі — молоді, гарні, повні завзяття та цікавости. Між паломниками було 3 священики, 13 семінаристів, журналісти, мистці і просто прості паломники, шанувальники Пречистої Діви Марії.

В днях 17-го— 19-го вересня українські паломники мали Святу Службу Божу у нашій церкві, в годині 14:30, після Богослуження та привітальних церемоній, я всіх попросив взяти участь в процесії з Найсвятішими Тайнами. Три священики у священичих ризах, паломники в національних строях несли наші гарні хоругви, прапори, на чолі із таблицею, де виднів напис: „Україна". До паломників з України долучилися українці з Франції та Німеччини. Таблицю несла п. Галя Вінтоняк. Українська група маршувала гідно, між сотнями і тисячами шпитальної обслуги, що була одягнута в білі плащі, як білі лебеді, а за ними йшла наша група — мерехтіла, як веселка, як квітка степова по широкій Люрдській Експлянаді, збирала під час свого походу численні оплески. Нашу групу в цілості пропустили аж до високих сходів під Базиліку Вервиці, де стояв престіл, приготований для Найсвятіших Тайн. В Люрді щодня під час сезону єпископ несе під бальдахимом Найсвятіші Тайни Евхаристійного Ісуса Христа, ними благословить найперше всіх хворих, приходить до вівтаря — і Св. Тайнами благословить на всі сторони світу усіх паломників. Як закінчено Блословення всіх і вся, головний заповідач, вказуючи рукою на українську групу, через голосники заповів: „Увага! Паломники, що перебуваєте в Люрді, привітаймо наших братів та сестер, що приїхали до Люрду з вільної України!" Буря оплесків пронеслась над головами паломників, це було тріюмфальне привітання тих, кого ще так недавно на їх рідних землях переслідували. А сьогодні тут, у Королівстві Пречистої Діви Марії, так щиро вітають, сльози радости та надії блищали. У багатьох учасників тої зустрічі: єпископи, священики, паломники, журналісти, провідники окремих груп міжнаціональних кинулися обнімати та цілувати наших українців. Вони чулись щасливі, неначе в „третьому небі". Хворі і каліки, прикуті до своїх візочків, рівнож посилали українцям свої поцілунки миру, довго махали своїми хусточками. 18-го вересня був прощальний день. Нам призначили на Богослуження Базиліку Вервиці, яка є збудована на цій скелі, що її освятила Мати Божа, 18 разів тут з'явившись. В цій Базилиці ми маємо нашу каплицю, тут є „Вівтар України", над Вівтарем — наша Ікона, вся в золоті. Вона вдекорована вінцем з 13 наших українських ікон, зна них як чудотворні. Є тут велика мармурова плита, присвячена 1000-літтю Хрещен ня України.

На нашій Службі Божій було велике число чужинців. Нам дали на нашу Службу Божу необмежений час, щоб українці чулись, як в себе вдома. Це дійсно чудо, яке Мати Божа дарувала для своїх любимих діточок із далекої України, що стоїть твердо з Христом Спасителем біля Люрдської скелі, якої ані буря, ані жодна сила навіть не захитає.

Після Служби Божої паломники розійшлися по Люрді хто куди. Одні побігли до Джерела Ласк — пити цілющу воду, другі до купелі, ще інші до кіна, бо в Люрді можна побачити безплатне кіно про святу Бернадету в різних мовах.

Мені з трудом вдалося зібрати маленьку групку до спільної знимки. Від Катерини Головатої, співредакторки львівської вечірньої газети „Ратуша", довідуюсь, що наші паломники походили з Києва, Луцька, Тернополя, Львова та з Над вірної, з Івано-Франківської области. Для малої груп ки українців, 20 осіб, я подарував мої книжки, понад сотню листівок і образочків, щоб мали з Люрду гарну пам'ятку. Тепер отримую листи з України, автори їх просять, щоб і про них не забути та прислати їм мої книжечки про Люрд.

На майбутнє організаторам таких прощ моя порада: щоб не їхали великими групами, по 30—50 осіб най більше. Писати до Президії Гроти в Люрді багато місяців наперед, щоб зарезервувати собі місця, на проханнях треба мати рекомендацію від свого Ординарія з України, з печаткою. Так роблять тепер всі нації, що були колись під диктатурою комунізму.

Як бачимо, мої дорогі братя і сестри у вільному світі, що на наші молитви прийшов час і впала „залізна заслона", до Люрду приїджають християни, щоб подякувати Пречистій Діві Марії за опіку, щоб загоїти свої рани, що нам завдали вороги св. Церкви та нашого народу.

Ще хочу тут додати, що короною наших прощ до Люрду був виступ Візантійського хору з Голяндії під проводом проф. Мирослава Антоновича. Хор співав на великій Інтернаціональній Службі Божій під землею, в Базилиці Св. Пія X, хор, що вміщає коло 30,000 осіб. Прибула також мала група наших паломників аж із Скандинавських кра їв — під проводом пана Бойка зі Швеції, а сьогодні, коли пишу мій допис для української преси, то в Люрді якраз відбувається вже традиційний з'їзд всіх єпископів з Франції, осіння Єпис копська Конференція і великий з'їзд хористів. Кажуть, що було 6 тисяч співаків.

Любов, краса, молитва і щира подяка для Господа Бога та до Пречистої Діви Марії в кожний день і кожному кроці, підносить серце до неба. В цей день відбували свою прощу меш канці Французької Рівієри — так звані камарґи. Одні приїхали поїздом, другі автобусами, треті самоходами. Мали вони свій фольклор. Від святої Ґроти, вздовж експлянади, їхали на білих конях з країни Камарги. А згодом приграла їхня оркестра та відбувались їхні танці, усе на Славу Божу, на честь Пречистої Діви Марії та на пошанівок волелюбної християнської Франції.

Усіх читачів цього мого допису про Першу Українську Прощу з вільної України сердечно поздоровляю та прошу не забувати: чудодійний Український Люрд чекає вашої моральної та матеріяльної допомоги.

Ваші щедрі пожертви просимо посилати на адресу: L'Abbe Pryjma Wasyl 8 bis, rue de l'Ukraine 65100 Lourdes-France, tel. 62 94 90 33 C. C. p. 613-26A. Toulouse.

О. В. Прийма

Крізь ущепину...

(Закінчення зі стор. 2)

ними, в тому часі ґавотами та менуетами, сторожі, зі зброєю в руках, берегли чистоти її темних коридорів.

У цьому самому Парижі, в міському музеї збереглося дуже характеристичне розпорядження міського правління, з 1772 р. про заборону виливати крізь вікна домів, по 6-ій годині ранку, зміст певних „нічних посудин". Можна уявити собі, як виглядали в тому місті санітарні справи, коли взяти до уваги, що багато паризьких родин, що не хотіли входити з конфлікт з „батьками" міста, випорожнювали свої „нічні посудини", перед годиною 6 ранку!

У середньовіччі були довгий час модні фраки та білі, напудрені перуки, які носили чоловіки та жінки. З невідомих досі причин, аристо кратичне жіноцтво цього часу, вірило, що миття водою наводить шкоду кольорові (цері) їхнього обличчя. У висліді, жінки не вмивали, ані облич, ані волосся цілими роками, створюючи пригожі обставини для розвитку насікомих у їх буйному волоссі. Можна уявити собі також, з якою застрашуючою швидкістю ті людські паразити множилися під теплим покровом перук та які пекольні муки переходили гарні пані, яким двірська етикета не дозволяла чухрати прилюдно волосся під перукою. Тому кожного ранку, покоївки виловлювали паням в волоссі пасікомих та вбивали їх малесенькими срібними мо лоточками, інкрустованими слоневою кістю.

Щойно підо впливом творів французького філософа Руссо, що кинув гасло „повороту до природи", жінки почали вмивати своє обличчя водою, до якої, згідно з тодішньою модою, вливали, для затримання „гарної цери", півкварти козячого молока.

Ідучи з духом часу, пані на балях казали своїм няням приносити немовлята, які вони, таки на залі, кормили власними грудьми.

Ті всі речі, згадується сьогодні, як курйози. Але такими самими курйозами встелено багато речей, які ми робимо сьогодні. Світ бо не йде взад, але вперед і на тому основується так званий поступ; коли б не було поступу, людина ніколи не вийшла б з печер та не зуміла б захоронити себе від холоду, голоду та тих всіх небезпек, що приносить з собою печерне життя. Тому не дармо грецький філософ Геракліт сказав, що „панта рей" („все пливе"). І ця постійна течія змін становить основу нашої сучасної та прийдешніх цивілізацій.

Появився друком 21-ий том „Літопису УПА"

Том, який охоплює час від червня 1941 до 1943 року, містить німецькі документи про українське підпілля й творить третю книгу „Літопису УПА" в серії „УПА в світлі німецьких документів".

Матеріяли цього тому походять в більшості з Державного Архіву ЗСА й вміщають німецькі поліційні звіти про діяльність ОУН за час від 1941 до 1943 року.

Крім цього, в книзі поміщені й документи, які свідчать про намагання українських політиків створити Всеукраїнську Раду, меморандум Володимира Стахова до Йоахіма фон Ріббентропа, лист Тиміша Омельченка до Головної Команди Вермахту, протокол переслухання членів Українського Національного Комітету в Кракові та Степана Бандери з 3-го липня 1941 року, та інші матеріяли.

Документи тому чітко вказують на колоніяльну політику Райху відносно України та її народу.

Конфлікт поміж обома відламами ОУН, як теж і їхню підпільну діяльність на Волині та в східній Україні, також висвітлено в документах. Варто підкреслити, що вже в листопаді 1941 року ОУН (Б) оголошено ворожою організацією та видано наказ про арешт функціонерів цієї організації, яких треба „в найбільшій таємниці ліквідувати". Серед документів є теж і „гончий лист" в пошуках Миколи Лебедя, який очолював ОУН (Б) в тому часі. Ці та інші матеріяли наглядно вказують на те, що довголітні звинувачення ОУН в співпраці з нацистами — це фальшива ворожа пропаґанда.

Складні українсько- жидівські відносини того часу також відображені в документах. Цікаве ствердження німецьких поліційних чинників про те, що не тільки українське населення співчувало жидам, але навіть ОУН (Б) виробляла для них фальшиві документи. Далі стверджується, що для українців „антисемітизм, заснований на расистських чи ідейних основах, чужий".

Том подає також цікаві матеріяли про розгром сітки ОУН (Б) на терені Райху та перелік людей, яких було арештовано.

Крім німецьких документів, том містить резюме українською й англійською мовами, іменний та географічний покажчик, та понад 100 фотографій людей, які згадані в документах.

Вступну статтю українською та англійською мовами написав проф. Петро Й. Потічний, який є редактором цього тому.

Фундаторами цього тому стали Теодор і Нуся Козерема-Беш, жителі міста Торонто.

Ціна тому 20 дол. Замовляти: В-во „Літопис УПА", P. O. Box 97, Stn. „C", Toronto, Ont., Canada M6J 3M7.

„Рогатинська земля"

(Закінчення зі стор. 2)

Завершуючи ширшу нотатку про „Рогатинську землю", скажемо коротенько про Стрятин і стрятинську друкарню, заставки якої використала редакція книги для її оздоблення.

На північний схід від Рогатина у віддалі 12 км. серед лісів розклалися обабіч річки Студений Потік Стрятин місто та Стрятин село. Добігає чотириста літ, як у Стрятині, свого часу укріпленому городі, обведеним оборонним валом існувала славна українська друкарня. Це не тільки була друкарня, але це був Стрятинський Культурний Центр. У стрятинській друкарні, крім інших книг, надруковані: Требник, Служебник, Апостол, „Хиротонія то єст поповская наука", „Євангелие учительноє". Власником друкарні та її основником був Федір Балабан, небіж єпископа Гедеона Балабана, який був власником друкарні в Крилосі коло Галича. 1618 року стрятинську друкарню купив Єлисей Плетенецький, довголітній архимандрит Києво-Печерської Лаври. Можна припускати, що друкування в Києві почалось відразу після того коли то Стрятинський Культурний Центр перенісся до Києва. („Стрятинська друкарня", ст. 198). Згадуючи Стрятин місто, під час Першої світової війни в 1914 році московська армія спалила Стрятин місто і так закінчилась його довговічна історія.

У книзі, як сказано, є ще багато більше преціннних статтей, тому її варт прочитати, незалежно з якого ми реґіону.